

Bonderose

Paeonia officinalis

Bonderose, Læge Pæon eller blot Pæon var førhen et anerkendt middel mod epilepsi.

Derfor har planten den latinske, betegnelse 'officinalis', der betyder, at den blev dyrket i munkenes 'officin'= apotek.

Pæoner er stauder, der kan blive op mod en meter høj og over 100 år gamle.

Stængler og blade er glatte og mørkegrønne.

Blomsterne er som reglen, store og fyldte, hvide eller mørkerøde.

Roden er kraftig og kødfuld.

Planten er indført sydfra af munke, der kendte den fra deres hjemlande, hvor den siden grækernes tid var blevet brugt til medicin.

Pæon er en yderst magisk plante med magt over sygdom, liv og død.

Pæoner trives bedst på dybdebehandlet, veldrænet, kalkholdig jord.

Den kan deles om efteråret og genplantes ca. 5 cm under jordoverfladen. Det tager et par år før

den vil blomstre efter en deling. Giv den rigeligt med naturgødning at leve af, mens den vender sig til de nye forhold.

Dog må det tilføjes, at flytning af planten mentes at medføre dødsfald i huset. Ligesom det bragte uheld, at flytte en pæon fra en adresse til en anden.

Medicinsk er pæoner især blevet brugt mod epilepsi, menstruationsbesvær, blærebetændelse, og hysteri, men også mod tand- og hovedpine og som hjælp ved fødsler.

Desuden er amuletter med pæonrod god mod spøgelse, mareridt og gengangere.

Pæonens frø indgik i amuletter, som man hængte om halsen på småbørn med ondt for tænder. En amulet med pæonrod gav desuden held i kærlighed.

En særlig stærk medicin mod epilepsi kunne opnås ved at blande frøene med det pulveriserede kranie af en hængt forbryder! Selveste kong Chr. d. III (1503-59) skal have benyttet sig af midlet, men han kunne jo også selv

skaffe sig de hovedskaller, han havde brug for.

Vor berømte landsmand, Tyge Brahe, lægger navn til et middel, hvor vinafkog af lavendel og knuste pæon frø, bruges mod epilepsi.

Den lærde herre brugte også kviksølv i sine miksturer, hvilket muligvis var årsag til hans pludselige død efter en våd aften ved hoffet i Prag,

Pæon frø skal høstes om natten uset af spættefugle, der vil hakke øjnene ud på tyven, hvis de ser det!

Vil man bruge den kødfulde rod som amulet mod epilepsi, skal den graves op søndag morgen før solopgang eller på skt. Hans aften i månens sidste kvarter. Hæng den i en rød silkestråd om

halsen og bær den der i et år, men pas på! For hvis den falder af, er det hele omsonst.

De virksomme stoffer i pæoner kaldes peregrin.

Indtagelse af blomster og frø giver diarree og opkastninger.

Frø af pæon førtes på apotekerne helt op til vor tid og indgik længe i medicinen hos kloge mænd og koner. Planten bruges ikke længere i lægemidler.

I Middelalderhaven vokser Pæon blandt 'oldemors' stauder.

Ingen har dog lidt overlast ved tilplantningen.